

Protocol Echtscheiding en school

December 2019

Inhoud

Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1: Ouderlijk gezag	4
1.1: Wie zijn de ouders van het kind?	4
1.2: Wat houdt ouderlijk gezag in?	4
1.3: Wat houdt een echtscheiding in?.....	4
1.4: Wat is een omgangsregeling?	4
Hoofdstuk 2: De gevolgen van een echtscheiding	5
2.1: Het kind	5
2.2: De ouders	5
2.3: De leerkracht.....	5
2.4: In de groep	6
2.5: Met de ouders.....	6
2.6: Externe hulp	6
Hoofdstuk 3: Informatie over het kind aan de ouders.....	7
3.1: Schoolgids	7
3.2: Oudergesprekken	7
3.3: Correspondentie	7
3.4: Rapporten	7
3.5: Schooldossier	7
Bijlage 1: Welke ouder heeft recht op welke informatie?	8

Inleiding

Dit protocol is geschreven om ouders en leerkrachten een handreiking te geven, in het omgaan met de gevolgen van een echtscheidingssituatie. Een echtscheiding bespreekbaar maken, is de eerste stap om het belang van het kind veilig te kunnen stellen. De ideale situatie is immers een goede samenwerking tussen ouders, kind en de school. School heeft de belangen van het kind te behartigen, zonder zich te mengen in de daadwerkelijke situatie tussen de scheidende ouders. School heeft een zelfstandige informatieplicht ten opzichte van de beide ouders van het kind. Ouders worden verwezen naar de website van de school waarop dit protocol te vinden is, wanneer bij de leerkrachten bekend is dat zij zich in een echtscheidingssituatie bevinden of inmiddels gescheiden zijn. Voor dit protocol is gebruik gemaakt van gegevens zoals vermeld in het protocol: Kinderen scheiden mee en de uitgave Bond KBO (informatieplicht ouders).

Hoofdstuk 1: Ouderlijk gezag

Er bestaan nog steeds misverstanden over de regelgeving en kennis over echtscheiding. Een aantal belangrijke termen rondom ouderlijk gezag worden hieronder toegelicht.

1.1: Wie zijn de ouders van het kind?

Er wordt over ouders gesproken die volgens de wet de vader of moeder zijn. Meestal zijn dat de biologische ouders. Dit geldt niet altijd in de ogen van de wet.

Moeder is

- De vrouw uit wie het kind geboren is.
- De vrouw die het kind heeft geadopteerd.

Vader is

- De echtgenoot van de moeder op het moment dat het kind geboren wordt (tenzij vaderschap wordt ontkend);
- De man die het kind heeft erkend of geadopteerd en het ouderlijk gezag heeft aangevraagd en verkregen door aantekening in het gezagsregister van de rechtbank;
- De man wiens vaderschap door de rechter is vastgesteld;
- De man die het kind heeft geadopteerd.

Niet-ouder

- Een “niet-ouder” is de partner van één van de ouders.

1.2: Wat houdt ouderlijk gezag in?

In Nederland staan alle kinderen onder de 18 jaar onder gezag. Ouders hebben vaak gezamenlijk gezag. Dit noemen wij ouderlijk gezag. Op het inschrijfformulier wordt hier een aantekening van gemaakt. In geval van scheiding behouden beide ouders gezamenlijk gezag, tenzij een rechter dit anders heeft bepaald. In dat geval heeft één ouder het gezag. Alleen in die gevallen waarin geen van de ouders het gezag kan uitoefenen, bijvoorbeeld omdat ze beiden zijn overleden of omdat de rechter het gezag bij de ouders heeft weggehaald, oefent een ander dan een ouder het gezag uit. Deze persoon wordt de voogd genoemd.

1.3: Wat houdt een echtscheiding in?

Twee mensen die getrouwd waren, hebben besloten hun huwelijk te beëindigen. We kennen geen juridische term voor samenwoners die uit elkaar gaan, vaak wordt er dan ook gezegd dat de ouders gaan ‘scheiden’.

1.4: Wat is een omgangsregeling?

In een omgangsregeling worden de afspraken vastgelegd over het contact tussen het kind en de ouder bij wie het kind niet woont. Het gaat om bezoek, maar ook telefonisch, schriftelijk of e-mailcontact.

Hoofdstuk 2: De gevolgen van een echtscheiding

2.1: Het kind

De gevolgen van een echtscheiding voor een kind zijn ingrijpend. Vaak kunnen leerkrachten dit signaleren in het veranderende gedrag van een kind. Onderstaande veranderingen kunnen voorkomen bij een kind waar in het leven een scheiding speelt.

- **Concentratieproblemen** kunnen de kop op steken. Het kan voor een kind moeilijk zijn de aandacht erbij te houden, terwijl er zoveel vragen door zijn/haar hoofd spelen.
- **Stil zijn.** Een kind dat normaal gesproken lekker aanwezig is in de klas, kan ineens heel stil en teruggetrokken worden.
- **Slechtere leerprestaties.** Het kind zit niet lekker in zijn/haar vel en presteert daardoor slechter.
- **Gedragsproblemen.** Het blijft wel lastig vast te stellen of de gedragsproblemen daadwerkelijk in verbinding staan met de echtscheiding.
- **Onzekerheid.** Een kind dat eerder goed zelfstandig kon werken, heeft ineens hulp van de leerkracht nodig, terwijl dit gedrag niet bij de leerling past.
- **Huilen.** In uw ogen kan het kind ineens om niets beginnen te huilen. U doet er goed aan een gesprek met het kind te hebben en te proberen de achterliggende gedachte te achterhalen.
- **Faalangst.** Kinderen in een echtscheidingssituatie hebben meer kans om faalangst te ontwikkelen. Kinderen trekken zich meer terug en vinden minder aansluiting bij de omgeving.

2.2: De ouders

Voor de ouders is scheiden een ingrijpende gebeurtenis. Scheiden kan vergeleken worden met een rouwproces. Er wordt verlies geleden, door de ouders en de kinderen. Ouders kunnen in deze situatie steun en erkenning zoeken bij de leerkracht. In dat geval is het voor de leerkracht van belang geen partij te worden of oordeel te hebben. De leerkracht verwijst naar de samenwerkingsovereenkomst tussen school en ouders en dit protocol. Het belang van het kind staat voorop. Bij scheiding zullen beide ouders door de directie worden bevraagd hoe in de nieuwe situatie de omgangsregeling is vastgesteld. Tevens worden de contactgegevens van beide ouders genoteerd.

School heeft actieve informatieplicht.

2.3: De leerkracht

De leerkracht signaleert de veranderingen die bij het kind genoemd zijn. Praten met het kind is belangrijk. Laat zien en merken dat je er voor het kind bent, toon betrokkenheid. Het kind moet weten dat het altijd bij je terecht kan. Kies geen partij tussen vader en moeder, probeer niet te oordelen, dit versterkt het loyaliteitsprobleem. Je dient het belang van het kind. Informeer het kind dat het geen kant hoeft te kiezen, kinderen mogen van beide ouders houden. Dit is een van de redenen waarom je als leerkracht rust en veiligheid kan geven aan het kind. Enkele suggesties voor een gesprek met een kind:

- Maak het kind duidelijk dat er altijd ruimte is voor de gevoelens die hij/zij ervaart. Ook verdriet hoort erbij.
- Vraag of het kind wel hulp of ondersteuning wil krijgen.
- Maak duidelijke afspraken met het kind.
- Laat je niet storen tijdens een gesprek. Luister aandachtig en neem er de tijd voor.
- Probeer het kind zelf oplossingen te laten bedenken. Je kunt beter doorvragen, dan kant en klaar oplossingen aan te dragen.

- Benoem de situatie zoals deze is. Moeilijkere onderwerpen moeten ook bespreekbaar gemaakt kunnen worden.
- Betrek kinderen bij zaken die voor hen plezierig en belangrijk zijn. Voorkom isolatie in de groep. Er is een aantal zaken die je **niet** moet doen:
 - Bagatelliseren van deze problemen. Het is voor kinderen al moeilijk om te erkennen dat zij in deze situatie zitten.
 - Vertellen hoe zij met hun gevoelens om moeten gaan. Erken de gevoelens wel, zij moeten hierin hun eigen weg zien te bewandelen.
 - Geef kinderen geen valse hoop zoals: het kan altijd nog goed komen.
 - Een oordeel geven over de situatie en daarmee ook de ouders beoordelen/zeggen dat het zo heeft moeten zijn.
 - Het totale gedrag van een kind herleiden tot de echtscheiding.
 - Kinderen in een echtscheidingssituatie hebben steun nodig. Ouders kunnen deze steun niet altijd geven, zij kunnen bezig zijn met het verwerken van hun eigen verlies en gevoel.

2.4: In de groep

Het kan zinvol zijn het onderwerp echtscheiding in de groep ter sprake te brengen. Houd wel rekening met de ontwikkelingsfase en de leeftijd van de kinderen. Voorzichtigheid is geboden. Laat kinderen weten dat het er is, maak het bespreekbaar. In individuele gevallen waarin het kind heen en weer geslingerd wordt, zich onzeker en verlaten voelt, is het niet verstandig de vertrouwensband tussen jou en het kind in de groep open te breken.

2.5: Met de ouders

Het contact met de ouders is van wezenlijk belang voor het kind. De neutrale zone op school verdient wel de voorkeur voor ouders die een slechte onderlinge verstandhouding hebben. Ouders zullen gewezen worden op hun verantwoordelijkheden, zonder dat de problemen ontkend worden. Probeer de zorg over het kind te delen.

2.6: Externe hulp

Ouders en leerkrachten kunnen hun zorgvraag met de jeugdhulpverlener bespreken. Deze persoon is wekelijks op school aanwezig en goed bereikbaar.

Hoofdstuk 3: Informatie over het kind aan de ouders

Gedurende het schooljaar wordt door de groepsleerkracht informatie verstrekt aan de ouders van de kinderen in de groep. Als de ouders samen het gezag uitoefenen, geldt ook na een scheiding dat de informatievoorzieningen over het kind vanuit school gericht is op beide ouders. De school kan zich van deze verplichting niet af maken door te stellen dat men alleen contact zoekt met de ouder bij wie het kind woont en dat die dan maar moet zorgen dat de informatie ook bij de andere ouder terecht komt. Beide ouders krijgen dezelfde schriftelijke informatie over hun kind.

Bij een ouder die geen gezag heeft ligt het anders. In dat geval hoeft de school deze ouder alleen te informeren als hij of zij daar om vraagt. Een ouder zonder gezag heeft geen recht op inzage in het leerling dossier maar hij dient wel, op zijn verzoek, op hoofdlijnen over zijn kind geïnformeerd te worden (bijvoorbeeld door toezending van een kopie van het rapport). Alleen als de school meent dat het informeren van de ouder niet mogelijk is in verband met zwaarwegende belangen van de leerling, kan de school beslissen om de ouder niet of maar beperkt te informeren. Het gaat in deze afweging vooral om de veiligheid van het kind.

Daarvan kan sprake zijn als het belang van het kind wordt geschaad door de informatieverstrekking. De school moet die afweging zelf maken. Ze kan zich niet beroepen op bijvoorbeeld de opvatting van Jeugdzorg, al kunnen de argumenten die zij noemen wel meewegen in de beslissing van de school. Ligt er een uitspraak van de rechter dat de ouder geïnformeerd moet worden, dan houdt de school zich daaraan. Omgekeerd dienen ouders de school te informeren over relevante gebeurtenissen en omstandigheden inzake het gezag over het kind. Ook (e-mail) adreswijzigingen of wijzigingen in de woonplaats van het kind moeten bekend zijn bij school. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de ouders.

3.1: Schoolgids

De schoolgids is digitaal beschikbaar en voor beide ouders ter inzage op de website.

3.2: Oudergesprekken

Er worden 2 a 3 keer per jaar geplande oudergesprekken gevoerd op school. De school geeft er de voorkeur aan dat beide ouders gezamenlijk op het oudergesprek komen. Wanneer ouders gegronde redenen hebben om niet gezamenlijk te komen, dan moet dit bij directie worden aangegeven en wordt in overleg met de leerkracht bepaald hoe beide ouders geïnformeerd worden. Bij incidentele gesprekken over een kind, zullen eveneens beide ouders geïnformeerd worden door de leerkracht. Informeert school de ouder zonder gezag op zijn verzoek over zijn kind, dan is het in het kader van een open werkwijze gebruikelijk om de ouder die gezag heeft, daarover te informeren.

3.3: Correspondentie

Correspondentie over het kind, activiteiten in de groep, excursies etc. zal aan beide ouders verstrekt worden door de leerkracht/school.

3.4: Rapporten

Rapporten worden twee keer per jaar aan de kinderen uitgereikt. Het originele rapport wordt verstrekt aan degene die het kind die dag komt ophalen.

3.5: Schooldossier

Het dossier is voor beide gezaghebbende ouders ter inzage beschikbaar op school. Om het dossier in te zien, dienen ouders een afspraak te maken met de leerkracht.

Bijlage 1: Welke ouder heeft recht op welke informatie?

Voor wie	Alle informatie	Beperkte informatie	Geen informatie
Ouders die met elkaar getrouwd zijn voor vader en moeder geldt:	X		
Ouders die zijn gescheiden en co ouderschap hebben voor vader en moeder geldt:	X		
Ouders die hun partnerschap hebben laten registeren	X		
Ouders die niet met elkaar zijn getrouwd, maar via inschrijving in het centraal gezag register gezamenlijk gezag uitoefenen	X		
Ouder die niet met het gezag is belast	Geen inzage in dossier	X	
In geval van samenwonen, vader heeft het kind erkend, niet ingeschreven in het gezag register voor vader geldt:	Geen inzage in dossier	X	
In geval van samenwonen, vader heeft het kind erkend en ingeschreven in het gezag register voor vader en moeder geldt:	X		
Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, maar niet ingeschreven in het gezag register, voor vader geldt:	Geen inzage in dossier	X	
Ouders beiden uit ouderlijk gezag ontheven of ontzet, voor vader en moeder geldt:		X	
Voogd	X		
Biologische vader die zijn kind niet heeft erkend			X
Grootouders die de verzorging van het kind op zich nemen omdat de ouders spoorloos zijn			X

Welke informatie valt onder beperkte informatie?

Het gaat om belangrijke feiten en omstandigheden. Deze moeten betrekking hebben op de persoon van het kind of zijn verzorging en opvoeding. Het betreft alle informatie over schoolvorderingen en ev. sociaal –pedagogische ontwikkelingen op school. De school kan ook weigeren de verzochte informatie over het kind te geven aan de ouder die niet met het ouderlijk gezag is belast als het gaat om informatie die hij niet ook zou geven aan de ouder die wel met het gezag belast is. Een goede reden is bijvoorbeeld een verklaring van een psychiater/psycholoog/pedagoog dat informatieverstrekking schadelijk is voor de gezondheids-en of gemoedstoestand van het kind.